

XALQ PEDAGOGIKASI” FANINING O‘ZIGA XOSLIGI VA MILLIY XARAKTER XUSUSIYATLARINI RIVOJLANTIRISHDAGI PEDAGOGIK IMKONIYATLARI

СПЕЦИФИКА ДИСЦИПЛИНЫ «НАРОДНАЯ ПЕДАГОГИКА» И ЕЁ ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ ПОТЕНЦИАЛ В РАЗВИТИИ ЧЕРТ НАЦИОНАЛЬНОГО ХАРАКТЕРА

THE SPECIFICS OF THE "FOLK PEDAGOGY" DISCIPLINE AND ITS PEDAGOGICAL POTENTIAL IN DEVELOPING NATIONAL CHARACTER TRAITS

USMONOVA MUATTAR BAHADIRJONOVNA

Namangan davlat pedagogika instituti Kreativ pedagogika va psixologiya
kafedrasi dotsenti

Anotatsiya: Mazkur maqolada “Xalq pedagogikasi” fanining o‘ziga xos xususiyatlari hamda yoshlarda milliy xarakter sifatlarini rivojlantirishdagi imkoniyatlari tahlil qilinadi. Xalq pedagogikasi ko‘p asrlik tarbiyaviy tajriba va axloqiy qadriyatlar tizimi sifatida talqin etilib, uning vatanparvarlik, kattalarga hurmat, andisha va jamoaviylik kabi milliy xarakter komponentlarini shakllantirishdagi salohiyati ochib berilgan. Tadqiqotda xalq pedagogikasi milliy o‘zlikni anglash, ma’naviy immunitet va axloqiy madaniyatni rivojlantirishning muhim omili sifatida asoslanadi hamda uni zamonaviy pedagogik texnologiyalar va kompetensiyaviy yondashuv bilan uyg‘unlashtirish zarurligi ta’kidlanadi.

Kalit so‘zlar: xalq pedagogikasi, milliy xarakter, milliy tarbiya, qadriyat, oila, mahalla, xalq og‘zaki ijodi, ma’naviyat, tarbiyaviy imkoniyat, pedagogik meros.

Аннотация: В статье анализируются сущность дисциплины «Народная педагогика» и её потенциал в развитии черт национального характера у молодого поколения. Народная педагогика трактуется как система знаний, основанная на многовековом воспитательном опыте и духовно-нравственных ценностях. Раскрыта роль народных традиций в формировании таких качеств, как патриотизм, уважение к старшим, скромность и коллективизм. Обосновано, что народная педагогика является ключевым фактором развития национального самосознания и моральной культуры, что требует её интеграции с современными образовательными технологиями и компетентностным подходом.

Ключевые слова: народная педагогика, национальный характер, национальное воспитание, ценность, семья, махалля, устное народное творчество, духовность, воспитательный потенциал, педагогическое наследие.

Abstract: This article analyzes the essence of the "Folk Pedagogy" discipline and its potential in developing national character traits in the younger generation. Folk pedagogy is interpreted as a system of knowledge based on centuries of educational experience and moral values. The study reveals its potential in forming character components such as patriotism, respect for elders, modesty, and collectivism. It argues that folk pedagogy is a crucial factor in fostering national identity and moral culture, emphasizing the need to integrate it with modern educational technologies and competence-based approaches.

Keywords: folk pedagogy, national character, national upbringing, value, family, mahalla, folklore, spirituality, educational potential, pedagogical heritage.

Zamonaviy ta'lim tizimida yosh avlodni har tomonlama barkamol, ma'naviy yetuk, ijtimoiy faol va milliy qadriyatlarga sodiq shaxs sifatida tarbiyalash masalasi alohida dolzarb ahamiyat kasbetmoqda. Globallashuv, axborot oqimining keskin ortishi, madaniyatlararo aloqalarning kengayishi va raqamli muhitning ta'siri natijasida yoshlarning dunyoqarashi, qadriyatlar tizimi, muloqot madaniyati va ijtimoiy xulq-atvorida yangi tendensiyalar shakllanmoqda. Bunday sharoitda ta'lim jarayonida milliy tarbiya, ma'naviy meros, xalq tajribasi va milliy xarakter xususiyatlarini rivojlantirishga xizmat qiluvchi fanlarning o'rni tobora ortib bormoqda. Ana shunday fanlardan biri "Xalq pedagogikasi" bo'lib, u xalqning asrlar davomida shakllangan tarbiyaviy qarashlari, hayotiy tajribasi, axloqiy me'yorlari, urf-odatlar va ma'naviy qadriyatlarini ilmiy-pedagogik asosda o'rganadi.

"Xalq pedagogikasi" fani o'z mohiyatiga ko'ra, rasmiy pedagogik nazariyalar paydo bo'lishidan ancha avval xalq hayotida mavjud bo'lgan tarbiya tajribasini o'rganishga yo'naltirilgan. Har bir xalq o'zining tarixiy taraqqiyoti davomida farzand tarbiyasi, mehnatga o'rgatish, odob-axloqni shakllantirish, kattalarga hurmat, kichiklarga mehr, ota-onaga ehtirom, el-yurtga sadoqat, vatanparvarlik, or-nomus, hayo, bag'rikenglik va insonparvarlik kabi fazilatlarni shakllantirishning o'ziga xos usullarini yaratgan. O'zbek xalqining pedagogik tajribasi esa oila, mahalla, jamoa, ustoz-shogird an'anasi, xalq og'zaki ijodi, marosimlar, bayramlar, mehnat jarayonlari, diniy-ma'naviy qadriyatlar va hayotiy pand-nasihatlar orqali avlodlararo uzatib kelingan.

Xalq pedagogikasi milliy xarakter xususiyatlarini rivojlantirishda alohida ahamiyatga ega. Chunki milliy xarakter

shaxsning faqat individual ruhiy sifatлари bilan emas, balki u mansub bo'lgan xalqning tarixiy xotirasi, qadriyatlar, ijtimoiy tajribasi va madaniy muhitida shakllanadigan xulq-atvor me'yorlari bilan bog'liqdir. O'zbek xalqiga xos bo'lgan mehmondo'stlik, jamoaviylik, oilaparvarlik, mehnatsevarlik, kattalarga hurmat, sabr-toqat, andisha, or-nomus, ibohayo, bag'rikenglik va vatanparvarlik kabi fazilatlar xalq pedagogikasining asosiy mazmuni orqali tarbiyaviy jarayonga singdiriladi. Shujihatdan "Xalq pedagogikasi" fani yosh avlodda milliy o'zlikni anglash, xalq tarixiga hurmat, madaniy merosni qadrlash va ijtimoiy mas'uliyatni shakllantirishning muhim pedagogik vositasi hisoblanadi.

Maqolaning maqsadi "Xalq pedagogikasi" fanining o'ziga xos xususiyatlarini ilmiy-pedagogik jihatdan tahlil qilish hamda uning milliy xarakter xususiyatlarini rivojlantirishdagi pedagogik imkoniyatlarini asoslashdan iborat. Mazkur maqsad asosida xalq pedagogikasining mazmuni, tarbiyaviy manbalari, metodik xususiyatlari, zamonaviy ta'limdagi o'rni hamda milliy xarakter sifatlarini shakllantirishdagi amaliy ahamiyati yoritiladi.

Tadqiqotda nazariy-tahliliy, tarixiy-pedagogik, etnopedagogik, madaniy-antropologik va aksiologik yondashuvlardan foydalanildi. Nazariy-tahliliy yondashuv "Xalq pedagogikasi" fanining mazmunini, uning pedagogika fanlari tizimidagi o'rnini va tarbiyaviy vazifalarini ilmiy jihatdan aniqlashga xizmat qildi. Tarixiy-pedagogik yondashuv xalq tarbiyasi tajribasining tarixiy shakllanish bosqichlarini, avlodlararo davomiylik mexanizmlarini va an'anaviy tarbiya vositalarining bugungi ta'lim jarayonidagi ahamiyatini tushuntirish imkonini berdi. Etnopedagogik yondashuv esa o'zbek xalqining oila, mahalla, urf-odat, marosim, xalq og'zaki ijodi, ustoz-shogird

munosabati va mehnat tarbiyasi bilan bog'liq tajribasini milliy xarakter shakllanishining muhim omili sifatida talqin qilishga yo'naltirildi.

Maqolada aksiologik yondashuv alohida ahamiyat kasb etdi, chunki xalq pedagogikasi bevosita qadriyatlar tizimi bilan bog'liq fan hisoblanadi. Ushbu yondashuv asosida xalq pedagogikasida aks etgan mehr-oqibat, halollik, mehnatsevarlik, vatanparvarlik, bag'rikenglik, andisha, or-nomus va ijtimoiy mas'uliyat kabi qadriyatlar tarbiyaviy jarayonning mazmuniy komponentlari sifatida tahlil qilindi. Madaniy-antropologik yondashuv esa xalq pedagogikasini faqat didaktik yoki tarbiyaviy usullar majmui sifatida emas, balki xalqning yashash tarzi, madaniy xotirasi, ramzlari, marosimlari va ijtimoiy munosabatlarida namoyon bo'ladigan murakkab pedagogik hodisa sifatida o'rganishga imkon yaratdi.

Tadqiqot jarayonida mavjud ilmiy-pedagogik adabiyotlar, etnopedagogika bo'yicha nazariy qarashlar, o'zbek xalq og'zaki ijodi namunalarida aks etgan tarbiyaviy g'oyalar, xalq maqollari, rivoyatlari, ertaklari, dostonlari va oilaviy tarbiya an'analari umumlashtirildi. Tahlil jarayonida xalq pedagogikasi va milliy xarakter o'rtasidagi bog'liqlik alohida komponentlar yig'indisi sifatida emas, balki o'zaro ta'sirchan, tarixiy va madaniy jihatdan shakllangan yaxlit pedagogik tizim sifatida ko'rib chiqildi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, "Xalq pedagogikasi" fanining birinchi o'ziga xos jihati uning hayotiylik va amaliy tajribaga asoslanganligidadir. An'anaviy pedagogik nazariyalarda tarbiya ko'proq ilmiy tushunchalar, kategoriyalar va metodlar orqali izohlansa, xalq pedagogikasida tarbiya bevosita hayotning o'zida, kundalik munosabatlar, oilaviy muhit, mehnat jarayoni,

urf-odatlar va xalq og'zaki ijodi orqali amalga oshiriladi. O'zbek oilasida bolaning tarbiyasi faqat maktabga topshiriladigan vazifa sifatida qaralmagan, balki ota-ona, bobo-buvi, qarindoshlar, qo'shnilar, mahalla va jamoaning umumiy mas'uliyati sifatida anglangan. Shu bois xalq pedagogikasi shaxsni ijtimoiy hayotga tayyorlashning tabiiy, uzluksiz va bosqichma-bosqich amalga oshadigan shakli sifatida namoyon bo'ladi.

Xalq pedagogikasining yana bir muhim xususiyati uning milliy qadriyatlar bilan uzviy bog'liqligidir. Unda tarbiya jarayoni faqat bilim berish yoki ma'lum xulq-atvor me'yorlarini o'rgatish bilan cheklanmaydi, balki shaxsni xalqning ma'naviy dunyosi, axloqiy mezonlari va madaniy tajribasi bilan bog'laydi. O'zbek xalq pedagogikasida ota-onaga hurmat, ustozga ehtirom, qo'shniga yaxshilik, mehmonni izzat qilish, nonni qadrlash, mehnatni ulug'lash, kattalarning duosini olish, kichiklarga mehr ko'rsatish kabi qadriyatlar bolaning kundalik hayotida shakllantiriladi. Bu qadriyatlar shaxsning ichki axloqiy nazoratini, ya'ni vijdon, hayo, andisha va mas'uliyat hissini rivojlantiradi. Natijada xalq pedagogikasi milliy xarakter xususiyatlarini tashqi majburlash orqali emas, balki ichki e'tiqod va odatga aylantirish orqali shakllantiradi.

"Xalq pedagogikasi" fanining o'ziga xosligi uning og'zaki ijod bilan bevosita bog'liqligida ham ko'rinadi. Ertaklar, maqollar, matallar, topishmoqlar, dostonlar, rivoyatlar, afsonalar, qo'shiqlar va pand-nasihatlar xalq pedagogikasining asosiy tarbiyaviy manbalari hisoblanadi. Ular orqali bola hayotiy tajriba, axloqiy mezon, yaxshilik va yomonlik, halollik va hiyonat, mehnat va dangasalik, jasorat va qo'rqqoqlik, sadoqat va xiyonat, saxovat va baxillik kabi qarama-qarshi tushunchalarni obrazli tarzda anglaydi. Xalq og'zaki ijodi bolaga tayyor

nazariy qoida bermaydi, balki uni voqea, obraz, qahramon, ziddiyat va xulosa orqali mustaqil fikrlashga undaydi. Shu jihatdan xalq pedagogikasi bolada axloqiy tafakkur, emotsional sezgirlik, estetik did va ijtimoiy xulq-atvor madaniyatini rivojlantiradi.

O'zbek xalq pedagogikasida oilaning tarbiyaviy o'rni markaziy ahamiyatga ega. Oila milliy xarakter shakllanadigan dastlabki ijtimoiy muhitdir. Bola dastlabki so'z, dastlabki muomala, dastlabki odob, dastlabki mas'uliyat va dastlabki mehr tajribasini oilada egallaydi. Oilada ota-onaning shaxsiy namunasi, bobo-buvining hayotiy saboqlari, aka-uka va opa-singillar o'rtasidagi munosabat, qarindoshlik rishtalari orqali bola o'zbek xalqiga xos oilaparvarlik, mehr-oqibat, kattalarga hurmat, kichiklarga g'amxo'rlik va avlodlar davomiyligi g'oyalarini o'zlashtiradi. Xalq pedagogikasida "tarbiya avvalo oiladan boshlanadi" degan qarash bejiz shakllanmagan. Chunki milliy xarakter sifatleri maktabda nazariy tushuntirilishidan oldin oilada amaliy tajriba sifatida singdiriladi.

Mahalla xalq pedagogikasining muhim ijtimoiy makoni sifatida milliy xarakter xususiyatlarini rivojlantirishda alohida o'rin tutadi. Mahalla o'zbek jamiyatida qo'shnichilik, jamoaviylik, o'zaro yordam, ijtimoiy nazorat, maslahat va hamjihatlik muhitini yaratadi. Bola mahalla hayotida turli yoshdagi kishilar bilan muloqotga kirishadi, to'y va marosimlarda qatnashadi, hashar va obodonlashtirish ishlarida ishtirok etadi, qo'shnilar o'rtasidagi hurmat va yordam munosabatlarini kuzatadi. Bu jarayon bolada jamiyatga daxldorlik, boshqalar holidan xabar olish, umumiy manfaatni shaxsiy manfaat bilan uyg'unlashtirish, el orasida odob saqlash kabi sifatlarni shakllantiradi. Shuning uchun xalq pedagogikasida mahalla bolani ijtimoiy hayotga tayyorlaydigan norasmiy tarbiya maktabi vazifasini bajaradi.

Mehnat tarbiyasi xalq pedagogikasining eng qadimiy va samarali yo'nalishlaridan biridir. O'zbek xalqining tarixiy hayoti dehqonchilik, hunarmandchilik, chorvachilik, savdo-sotiq, bog'dorchilik va kasb-hunar bilan chambarchas bog'liq bo'lganligi sababli mehnat tarbiyasi milliy xarakter shakllanishida muhim rol o'ynagan. Xalq pedagogikasida bola yoshligidan mehnatga jalb etilgan, unga uy yumushlari, dehqonchilik ishlari, hunar o'rganish, kattalarga yordam berish va o'z kuchi bilan natijaga erishish odati singdirilgan. Mehnat orqali bola sabr, intizom, mas'uliyat, halollik, tirishqoqlik va yaratuvchanlikni o'rganadi. Mehnatsevarlik o'zbek milliy xarakterining asosiy sifatlaridan biri sifatida aynan xalq pedagogikasi tajribasi orqali avloddan-avlodga o'tib kelgan.

Xalq pedagogikasi milliy xarakterda vatanparvarlik va el-yurtga sadoqat tuyg'usini shakllantirishda ham katta imkoniyatlarga ega. Xalq dostonlari, tarixiy rivoyatlar, qahramonlik qo'shiqlari, ota-bobolar jasorati haqidagi hikoyatlar yosh avlod ongida yurt, tuproq, xalq, til va tarixga hurmat uyg'otadi. O'zbek xalq og'zaki ijodida yurtni asrash, elga xizmat qilish, ota-onaning va Vatan tuprog'ining qadriga yetish, xalq manfaatini shaxsiy manfaatdan ustun qo'yish kabi g'oyalar keng ifodalangan. Bunday tarbiyaviy manbalar bolada vatanparvarlikni mavhum shior sifatida emas, balki tarixiy xotira, burch va mas'uliyat sifatida anglashga yordam beradi. Shu jihatdan xalq pedagogikasi milliy xarakterdagi el-yurtga daxldorlik tuyg'usini chuqurlashtiradi.

Xalq pedagogikasining yana bir muhim imkoniyati bag'rikenglik va insonparvarlikni rivojlantirish bilan bog'liq. O'zbek xalqi tarixan turli xalqlar, dinlar va madaniyatlar bilan yonma-yon yashab kelgan. Bu tarixiy tajriba xalq pedagogikasida mehmonni qadrlash, qo'shniga yaxshilik qilish,

muhtojlarga yordam berish, yetim-esirni qo'llab-quvvatlash, boshqalarning dardiga sherik bo'lish kabi tarbiyaviy g'oyalar orqali ifodalangan. Xalq pedagogikasi bolaga insonni millati, ijtimoiy mavqei yoki moddiy holatiga qarab emas, balki insoniy qadr-qimmatini orqali baholashni o'rgatadi. Bunday yondashuv zamonaviy ta'limda tolerantlik, ijtimoiy hamjihatlik, madaniyatlararo muloqot va fuqarolik madaniyatini shakllantirish uchun muhim pedagogik asos bo'lib xizmat qiladi.

Xalq pedagogikasi yosh avlodda andisha, hayo, or-nomus va muomala madaniyatini rivojlantirish imkoniyatiga ham ega. O'zbek xalq tarbiyasida bolaning nafaqat bilimli va mehnatsevar, balki odobli, iboli, vazmin, xushmuomala, kattani hurmat qiladigan va o'z so'ziga mas'uliyat bilan yondashadigan shaxs bo'lib kamol topishi muhim hisoblangan. Xalq maqollari, pand-nasihatlar va oilaviy tarbiya tajribasida "odob", "hayo", "nomus", "izzat", "hurmat", "duo", "rozilik" kabi tushunchalar shaxsning axloqiy kamolot mezoni sifatida talqin etiladi. Bu tushunchalar bolada ichki madaniyatni, o'zini tuta bilish qobiliyatini, boshqalarga nisbatan ehtiyotkor va hurmatli munosabatni shakllantiradi. Shu bilan birga, zamonaviy pedagogik talqinda ushbu qadriyatlar shaxs erkinligi, huquqiy ong va tanqidiy fikrlash bilan uyg'unlashtirilishi zarur.

Tadqiqot natijalari "Xalq pedagogikasi" fanining zamonaviy ta'lim tizimidagi ahamiyati faqat tarixiy merosni o'rganish bilan cheklanmasligini ko'rsatadi. Ushbu fan yosh avlodda milliy xarakter sifatlarini shakllantirish, ma'naviy immunitetni mustahkamlash, ijtimoiy mas'uliyatni rivojlantirish va milliy o'zlikni anglashga xizmat qiluvchi muhim pedagogik resursdir. Xalq pedagogikasi milliy tarbiyaning tabiiy, hayotiy va madaniy asoslarini ochib beradi. U

o'quvchi va talabalarga xalqning uzoq tarixiy tajribasi, axloqiy mezonlari, madaniy xotirasi va tarbiyaviy an'analarini anglash imkonini beradi.

Shu bilan birga, xalq pedagogikasidan foydalanishda uni faqat an'aviy qadriyatlarni takrorlash vositasi sifatida ko'rish yetarli emas. Zamonaviy ta'lim sharoitida xalq pedagogikasi tanqidiy tahlil, zamonaviy pedagogik texnologiyalar, kompetensiyaviy yondashuv va shaxsga yo'naltirilgan ta'lim bilan uyg'unlashishi lozim. Masalan, xalq maqollarini o'rganish faqat ularni yodlash bilan cheklanmasdan, ularning mazmunini hayotiy vaziyatlar bilan bog'lab tahlil qilish, axloqiy muammolar yuzasidan fikr bildirish, turli madaniyatlar bilan qiyoslash va zamonaviy ijtimoiy munosabatlar nuqtayi nazaridan baholash orqali amalga oshirilsa, ta'limiy samaradorlik ortadi. Xalq ertaklari va dostonlari ham faqat adabiy matn sifatida emas, balki axloqiy tanlov, qahramonlik, mas'uliyat, vatanparvarlik va insoniylik darslari sifatida o'rganilishi mumkin.

"Xalq pedagogikasi" fanining milliy xarakter xususiyatlarini rivojlantirishdagi imkoniyatlari, ayniqsa, oila va ta'lim muassasasi hamkorligida yanada kuchayadi. Chunki milliy xarakter sifatleri faqat auditoriyada nazariy tushuntirish orqali shakllanmaydi. Ular oila, mahalla, maktab, oliy ta'lim muassasasi, madaniy muhit va ijtimoiy amaliyotning uyg'un ta'siri orqali rivojlanadi. Agar ta'lim muassasalarida xalq pedagogikasiga oid bilimlar oila va mahalla hayoti bilan bog'lab o'rgatilsa, o'quvchi yoki talaba bu bilimlarni mavhum tushuncha sifatida emas, balki o'z hayotiy tajribasining bir qismi sifatida qabul qiladi. Bu esa milliy xarakter komponentlarini ichki e'tiqod, odat va ijtimoiy xulq-atvor darajasida mustahkamlaydi.

Xalq pedagogikasining yana bir muhim

jihati uning tarbiyaviy ta'siri emotsional-obrazli xarakterga ega ekanligidir. Zamonaviy pedagogikada ko'pincha bilim, kompetensiya, baholash va natija kategoriyalariga urg'u beriladi. Xalq pedagogikasida esa tarbiya ko'proq obraz, hikmat, hayotiy misol, qissa, nasihat, marosim, ramz va ijtimoiy tajriba orqali amalga oshadi. Bu usul bolaning nafaqat aqliy, balki hissiy va axloqiy dunyosiga ham ta'sir ko'rsatadi. Milliy xarakter aynan shunday emotsional-ma'naviy tajriba orqali chuqurroq shakllanadi. Chunki shaxs ko'p hollarda qoidani unutishi mumkin, ammo bolalikda eshitgan ertagi, bobosining nasihati, onasining duosi, ustozining o'giti yoki mahalladagi hayotiy voqeani uzoq vaqt yodida saqlaydi.

Biroq xalq pedagogikasidan foydalanishda bir tomonlama yondashuvdan ehtiyot bo'lish lozim. Har qanday xalq tajribasi tarixiy sharoit mahsuli bo'lganligi sababli undagi ayrim qarashlar zamonaviy demokratik, huquqiy va insonparvar ta'lim tamoyillari bilan qayta talqin qilinishi mumkin. Masalan, kattalarga hurmat tamoyili bolada mustaqil fikrlashni cheklash vositasiga aylanmasligi, andisha tushunchasi shaxsning o'z fikrini bildirish huquqini susaytirmasligi, jamoaviylik individual qobiliyat va ijodkorlikni inkor etmasligi kerak. Demak, xalq pedagogikasining zamonaviy talqini an'anaviy qadriyatlar mohiyatini saqlagan holda, ularni shaxs erkinligi, ijtimoiy faollik, tanqidiy tafakkur va huquqiy madaniyat bilan uyg'unlashtirishga qaratilishi zarur.

Xalq pedagogikasi milliy xarakter xususiyatlarini rivojlantirishda ta'lim mazmunini milliy lashtirish emas, balki uni milliy va umuminsoniy qadriyatlar uyg'unligi asosida boyitish imkonini beradi. O'zbek xalq pedagogikasida aks etgan mehr-oqibat, halollik, mehnatsevarlik, vatanparvarlik, bag'rikenglik, adolat, inson qadrini ulug'lash

kabi g'oyalar umuminsoniy mazmunga ega. Shu bois xalq pedagogikasi nafaqat milliy o'zlikni mustahkamlaydi, balki yosh avlodni dunyoga ochiq, madaniyatlararo muloqotga tayyor, insonparvar va ijtimoiy mas'uliyatli shaxs sifatida tarbiyalashga ham xizmat qiladi. Aynan shu jihati uning zamonaviy ta'limdagi pedagogik ahamiyatini yanada oshiradi.

“Xalq pedagogikasi” fani xalqning ko'p asrlik tarbiyaviy tajribasi, urf-odatlar, marosimlari, og'zaki ijodi, oilaviy va jamoaviy tarbiya an'analari asosida shakllangan muhim ilmiy-pedagogik yo'nalishdir. Uning o'ziga xosligi hayotiylik, amaliy tajribaga tayanish, milliy qadriyatlar bilan uzviy bog'liqlik, og'zaki ijod orqali tarbiyaviy ta'sir ko'rsatish, oila va mahalla bilan chambarchas aloqadorlik hamda shaxs tarbiyasiga yaxlit yondashuvda namoyon bo'ladi. Xalq pedagogikasi shaxsni faqat bilimli qilishga emas, balki uni odobli, mas'uliyatli, mehnatsevar, vatanparvar, bag'rikeng, oilaparvar va ma'naviy yetuk inson sifatida kamol toptirishga xizmat qiladi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, xalq pedagogikasi milliy xarakter xususiyatlarini rivojlantirishda katta pedagogik imkoniyatlarga ega. U o'zbek xalqiga xos oilaparvarlik, mahalladoshlik, jamoaviylik, mehmondo'stlik, kattalarga hurmat, mehnatsevarlik, sabr-toqat, bag'rikenglik, andisha, hayo, or-nomus va vatanparvarlik kabi sifatlarni yosh avlod ongiga singdirishning tabiiy va samarali vositasi hisoblanadi. Ushbu sifatlar xalq og'zaki ijodi, oilaviy tarbiya, mahalla muhiti, mehnat jarayoni, marosimlar va ijtimoiy amaliyotlar orqali shakllanadi.

Zamonaviy ta'lim sharoitida “Xalq pedagogikasi” fanining imkoniyatlaridan samarali foydalanish uchun uni faqat tarixiy meros sifatida emas, balki bugungi ta'lim-tarbiya jarayonini boyituvchi dinamik

